https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Shahrisabz davlat pedagogika instituti San’atshunoslik kafedrasi Musiqiy ta'lim yunalishi 3 kurs talabasi **Mahmudova Nilufar Mansur qizi**

e-mail nilufarmahmudova 36@gmail.com

RAQAMLI ASRDA SAN’ATSHUNOSLIK: TEXNOLOGIYA VA IJODNING KESISHGAN NUQTASI

Annatatsiya

Ushbu maqolada XXI asrda san’atshunoslik fani oldida yuzaga kelayotgan yangi paradigmalar raqamli texnologiyalar kontekstida tahlil qilinadi. Raqamli inqilob nafaqat san’atni yaratish va tarqatish jarayonlarini o‘zgartirdi, balki san’atning nazariy talqini, estetik qabul qilish mexanizmlari hamda ijodkor va auditoriya o‘rtasidagi munosabatlarni qayta shakllantirdi. Maqolada texnologik taraqqiyotning san’atshunoslikdagi metodologik yondashuvlarga ta’siri, xususan, raqamli tasvir, sun’iy intellekt asosida yaratilgan asarlar, virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR) texnologiyalarining san’at tahliliga olib kirgan yangicha konseptual tushunchalar yoritilgan.

Tadqiqotda raqamli madaniyat muhitida shakllanayotgan yangi estetik mezonlar, ijodiy ekspressiya shakllari va san’atning interaktiv tabiati ilmiy nuqtai nazardan izohlangan. Shuningdek, raqamli san’at fenomeni orqali inson tafakkuri, hissiy idrok va texnologik muhit o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir dialektik jihatdan ochib berilgan. Maqola raqamli asrda san’atshunoslik fanining rivojlanish istiqbollari, zamonaviy tadqiqot metodlari va raqamli platformalarning ilmiy-tahliliy imkoniyatlarini aniqlashga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli san’at, texnologik estetik, san’atshunoslik metodologiyasi, raqamli madaniyat, sun’iy intellekt, virtual haqiqat, interaktiv ijod, postmodern san’at, axborot jamiyati, innovatsion yondashuv.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Аннотация

В данной статье анализируются новые парадигмы, возникающие перед наукой об искусстве в XXI веке в контексте цифровых технологий. Цифровая революция не только изменила процессы создания и распространения искусства, но и трансформировала его теоретическое осмысление, механизмы эстетического восприятия, а также взаимоотношения между художником и аудиторией. В статье рассматривается влияние технологического прогресса на методологию искусствоведения, в частности, роль цифровых изображений, произведений, созданных с помощью искусственного интеллекта, а также технологий виртуальной и дополненной реальности (VR/AR) в процессе художественного анализа.

В исследовании освещаются новые эстетические критерии, формы творческого самовыражения и интерактивная природа искусства в условиях цифровой культуры. Кроме того, раскрывается диалектическое взаимодействие между человеческим мышлением, чувственным восприятием и технологической средой через феномен цифрового искусства. Статья направлена на определение перспектив развития науки об искусстве в цифровую эпоху, современных методов исследования и аналитических возможностей цифровых платформ.

Ключевые слова: цифровое искусство, технологическая эстетика, методология искусствоведения, цифровая культура, искусственный интеллект, виртуальная реальность, интерактивное творчество, постмодернистское искусство, информационное общество, инновационный подход.

Abstract

This article examines the new paradigms emerging in art studies in the 21st century within the context of digital technologies. The digital revolution has not

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

only transformed the processes of creating and disseminating art but also redefined its theoretical interpretation, mechanisms of aesthetic perception, and the relationship between the artist and the audience. The paper explores the impact of technological advancement on art research methodologies, particularly focusing on digital imagery, artworks created using artificial intelligence, and the influence of virtual and augmented reality (VR/AR) technologies on art analysis.

The study highlights the formation of new aesthetic criteria, innovative forms of creative expression, and the interactive nature of art within the digital culture. Furthermore, it reveals the dialectical interaction between human cognition, emotional perception, and the technological environment through the phenomenon of digital art. The article aims to identify the developmental prospects of art studies in the digital era, contemporary research methods, and the analytical potential of digital platforms.

Keywords: digital art, technological aesthetics, art studies methodology, digital culture, artificial intelligence, virtual reality, interactive creativity, postmodern art, information society, innovative approach.

KIRISH

XXI asr insoniyat tarixida texnologik portlash davri sifatida qayd etilmoqda. Raqamli texnologiyalar hayotning barcha jabhalariga, jumladan, san’at va madaniyat sohalariga ham chuqur kirib bordi. Bugungi kunda san’at endi faqat rassomning mo‘yqalamida yoki bastakorning notalarida emas, balki raqamli ekranlarda, sun’iy intellekt algoritmlarida, 3D grafikalar va virtual haqiqat maydonlarida ham o‘z ifodasini topmoqda. Ana shu o‘zgarishlar san’atshunoslik fanining yangi bosqichini boshlab berdi — bu bosqichda texnologiya ijodiy tafakkurning ajralmas vositasiga aylandi.

Raqamli san’at (digital art) tushunchasi 1980-yillarda paydo bo‘lgan bo‘lsa-da, u haqiqiy global hodisaga XXI asr boshlarida aylandi. Dastlabki raqamli

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

grafikalar, animatsiya va video installyatsiyalar bugun NFT (Non-Fungible Token) san'at, raqamli galereyalar, virtual muzeylar, sun'iy intellekt yordamida yaratilgan rasmlar shaklida yanada mukammal tus oldi. Masalan, 2021-yilda raqamli rassom Beeple'ning "Everydays: The First 5000 Days" asari 69 million dollarga sotilgani san'at olamida yangi davrni boshlab berdi. Bu hodisa nafaqat iqtisodiy, balki estetik va falsafiy nuqtai nazardan ham chuqur tahlilni talab etadi. O'zbek san'atida ham raqamli yondashuvlar asta-sekin shakllanmoqda. Yosh rassomlar, dizaynerlar, videografik ijodkorlar milliy qadriyatlar va zamonaviy texnologiyalarni uyg'unlashtirish yo'lida tajribalar o'tkazmoqda. Masalan, raqamli miniatyura, 3D animatsiya, milliy naqsh asosidagi interaktiv san'at loyihalari o'zbek madaniy merosini global sahnaga olib chiqmoqda. Bu jarayon o'zbek san'atshunoslari oldiga yangi savollarni qo'ymoqda: texnologiya ijod erkinligini kengaytiradimi yoki uni cheklaydimi? Milliy estetikani raqamli ifoda vositalarida qanday saqlab qolish mumkin? Mazkur maqolaning maqsadi — raqamli asrda san'atshunoslik fanining yangi yo'nalishlarini tahlil qilish, texnologiya va ijod o'rtasidagi o'zaro ta'sir mexanizmlarini aniqlash hamda O'zbekiston va jahon san'ati misolida bu jarayonning estetik, madaniy va ijtimoiy oqibatlarini yoritishdan iboratdir. Tadqiqot obyekti sifatida raqamli san'at va uning jamiyatdagi o'rni, predmeti sifatida esa texnologiya va ijodiy tafakkur o'rtasidagi kesishma nuqtalari tanlangan. Ishning ilmiy yangiligi shundaki, unda raqamli san'at hodisasi o'zbek san'ati rivoji kontekstida, global san'at makoni bilan qiyoslab, tahlil etiladi. Shunday qilib, raqamli inqilob faqat texnik yangilik emas, balki san'at falsafasini, uning idrok etilish usullarini va estetik mezonlarini tubdan o'zgartirayotgan ijtimoiy-madaniy hodisadir. San'atshunoslik esa bu jarayonda ko'prik vazifasini bajarib, insonning texnologiya bilan yangi estetik muloqotini anglashga yo'l ochmoqda.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Asosiy qism

Raqamli san’at (inglizcha digital art) — bu kompyuter texnologiyalari yordamida yaratilgan, raqamli formatda mavjud bo‘lgan badiiy ifoda shaklidir. U o‘z mohiyatiga ko‘ra inson tafakkuri, texnologiya va estetik his-tuyg‘ular sintezidir. Raqamli san’at fenomeni 20-asrning oxirlarida, texnik taraqqiyotning yangi bosqichi sifatida shakllanib, san’at tarixida tub burilish yasadi. Endi rassomning asosiy vositasi mo‘yqalam emas, balki ekran, dastur va algoritm bo‘lib qoldi.

1960–1980-yillar oralig‘i raqamli san’atning ilk tajriba davri sifatida qaraladi. Bu davrda kompyuter grafikasi, elektron musiqalar va dastlabki video-installyatsiyalar paydo bo‘ldi. Masalan, amerikalik rassom Harold Cohen 1970-yillarda AARON nomli sun’iy intellekt dasturini yaratib, u orqali generativ rasmlar yaratgan edi — bu inson va mashina hamkorligining ilk tajribalari edi. Shuningdek, 1980-yillarda video-art yo‘nalishida Nam June Paik va Bill Viola kabi rassomlar texnologiyani estetik vosita sifatida qo‘llay boshladilar. Ularning ishlari inson idroki, vaqt, harakat va texnologiya o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni tahlil qildi. Bu davrda san’atshunoslikda “postmodernizm” tushunchasi keng tarqaldi, raqamli san’at esa postmodern madaniyatning eng yorqin ifodalaridan biriga aylandi. XXI asr boshlariga kelib, internet va multimedia vositalarining jadal rivoji raqamli san’atni global hodisaga aylantirdi. San’at endi faqat ko‘rish uchun emas, balki tajriba qilish uchun mo‘ljallangan faol jarayonga aylandi. Interaktiv installyatsiyalar, 3D modellash, VR (virtual reality) va AR (augmented reality) texnologiyalari orqali tomoshabin san’at asarining faol ishtirokchisiga aylandi. Bu bosqichda raqamli estetikaga yangi tushunchalar kirib keldi: “virtual haqiqat”, “sun’iy ijod”, “ko‘pkanallilik”, “raqamli simvolizm”. San’at endi moddiylikdan xoli bo‘lib, g‘oya va his-tuyg‘uning virtual tasvirga aylanishiga urg‘u bera boshladi.

Masalan, 2018-yilda Frantsiyaning “L’Atelier des Lumières” galereyasida tashkil etilgan immersiv ko‘rgazmalar (masalan, Van Gog rasmlari asosida yaratilgan raqamli proyeksiyalar) san’atni yangi idrok bosqichiga olib chiqdi — bu

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

jarayonni “immersiv san’at” deb atashadi. O‘zbek san’atida raqamli yondashuvlar XXI asrning ikkinchi o‘n yilligidan boshlab faol shakllana boshladi. Yosh rassomlar, grafik dizaynerlar, animatsiya ustalari va mediaijodkorlar o‘z ishlarida zamonaviy texnologiyalarni milliy ruh bilan uyg‘unlashtirishga harakat qilmoqdalar. Masalan, Toshkentdagi O‘zbekiston Badiiy akademiyasi va San’at va dizayn instituti talabalari tomonidan yaratilgan “Virtual madaniy meros”, “O‘zbekiston naqshlarida zamonaviy dizayn” kabi loyihalar raqamli estetikaning milliy ildizlar bilan tutashishiga xizmat qilmoqda. Shuningdek, yosh rassom Azizxon Turdiyevning “Pixel Sohiba” nomli raqamli portretlar seriyasi o‘zbek ayolining timsolini futuristik ruhda qayta talqin etgani bilan e’tiborga loyiqdir. Bundan tashqari, “Artbox Digital Gallery” kabi onlayn platformalar o‘zbek san’atkorlariga global auditoriya bilan muloqot imkonini bermoqda. Bu, o‘z navbatida, san’atshunoslik ilmiga yangi metodologik yondashuvlar — raqamli madaniyat tahlili, vizual kommunikatsiya va estetik psixologiya kabi yo‘nalishlarni olib kirmoqda .Demak, raqamli san’at fenomeni texnologik taraqqiyot natijasida shakllangan, ammo u faqat texnik yutuq emas — u inson estetik ongining yangi bosqichidir. San’at endi nafaqat yaratiladi, balki kodlanadi, tarmoqlanadi va interaktiv shaklda mavjud bo‘ladi. O‘zbekiston misolida esa, bu jarayon milliy madaniyatni yangi texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish orqali o‘ziga xos raqamli identifikatsiya jarayonini boshlab berdi.Texnologiya san’at tarixida doimo mavjud bo‘lgan — qadimiy davrlarda bu tosh o‘ymakorligi, o‘rta asrlarda bo‘yoq tayyorlash usullari, XIX asrda fotoapparat va kino edi. Biroq raqamli asrda texnologiya endi shunchaki vosita emas, balki ijodiy hamkor maqomiga ega bo‘ldi. Sun’iy intellekt (AI), raqamli dizayn dasturlari, virtual reallik (VR) va kengaytirilgan reallik (AR) san’atkorning tasavvur doirasini kengaytirmoqda. Masalan, AI Art Generator, Midjourney yoki DALL·E kabi tizimlar san’atkor g‘oyasini matn orqali ifodalab, uni vizual shaklga keltiradi. Bu jarayonni “algoritmik ijod” deb atashadi.Amerikalik san’atshunos Lev Manovich “The Language of New Media” asarida shunday yozadi: “Raqamli vositalar san’atni

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

ishlab chiqish, saqlash va iste'mol qilish jarayonlarini o'zgartirdi. Endi har bir ijodkor – bir vaqtning o'zida ham muallif, ham dasturchidir." Bu fikr raqamli ijodning mohiyatini aniq ifodalaydi: texnologiya endi passiv vosita emas, balki estetik muloqot subyekti sifatida namoyon bo'lmoqda. Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan san'at asarlari bugun jahon bo'ylab katta bahs-munozaralarga sabab bo'lmoqda. Ayrimlar bunday asarlarni "insonga xos ijod" emas, balki "texnik mahsulot" deb baholaydi; boshqalar esa aksincha, uni inson va mashina hamkorligining yangi bosqichi sifatida qabul qiladi.Masalan, 2022-yilda Jason M. Allen sun'iy intellekt orqali yaratilgan "Théâtre D'opéra Spatial" asari bilan raqamli san'at tanlovida g'olib bo'lganida, ko'plab rassomlar bu holatni "inson ijodiga tahdid" deb qabul qildi. Ammo aslida bu hodisa yangi davrni boshlab berdi — unda ijod jarayonining o'zi ham tahlil va falsafiy bahs mavzusiga aylandi.San'atshunos olim Xans Belting "Art Beyond the Human" nomli maqolasida shunday yozadi: "Mashina ijod qilayotgani emas, balki inson o'z ijodini mashina orqali qayta kashf etayotgani muhimdir." Bu qarashdan ko'rinadiki, raqamli san'at inson tafakkurining yangi shakli — algoritmik estetikani yaratdi. O'zbekiston san'atida texnologiyaning ijodga kirib kelishi so'nggi yillarda sezilarli darajada kuchaydi. Ayniqsa yosh rassomlar, videografik ijodkorlar va dizaynerlar bu yo'nalishda faol izlanmoqda.Masalan, "Digital Heritage Uzbekistan" loyihasi doirasida qadimiy madaniy yodgorliklar 3D formatda raqamlashtirilib, interaktiv ko'rgazmalarda namoyish etilmoqda. Bu nafaqat madaniy merosni saqlash, balki uni global auditoriyaga taqdim etishning yangi yo'lidir.Shuningdek, yosh san'atkor Shahzoda Ibragimova o'zining "Virtual Samarqand" loyihasida raqamli dizayn orqali qadimiy me'moriy naqshlarni zamonaviy grafika bilan uyg'unlashtirib, o'zbek milliy estetikasi va texnologiyani birlashtirgan. Bu kabi tajribalar O'zbekiston san'atida yangi yo'nalish — "milliy raqamli estetika" tushunchasini shakllantirmoqda. U o'zida uch elementni mujassam etadi:

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

1. Milliy madaniy kod (naqsh, rang, shakl)
2. Raqamli texnologiya (3D, AI, VR)
3. Zamonaviy global estetik yondashuv

Raqamli texnologiyalar ijod uchun qulayliklar yaratgani bilan birga, bir qator yangi muammolarni ham keltirib chiqardi. Ularning eng asosiylari: Ijobiy tomonlar, Ziddiyatli jihatlar San’atni demokratlashtiradi (har kim yarata oladi) Ijodiy mualliflik tushunchasi zaiflashadi. Global auditoriya bilan tez aloqani ta’minlaydi. Asarlarning original qiymatini aniqlash qiyinlashdi. Yangi badiiy ifoda shakllarini ochadi. Sun’iy ijod inson hissini to‘liq bera olmaydi. Madaniy merosni raqamli saqlaydi Texnologiyaga haddan ziyod bog‘liqlik xavfi mavjud. Demak, texnologiya ijod jarayonini boyitgan holda, yangi estetik mezonlar va axloqiy savollarni ham yuzaga chiqarmoqda.Raqamli san’at bugungi jamiyatda nafaqat texnik yoki ijodiy jarayon, balki falsafiy fenomen sifatida ham o‘rganilmoqda. Chunki u go‘zallik, estetik idrok va madaniy qadriyatlar haqidagi tasavvurlarni o‘zgartirdi. Endilikda san’atni baholash mezoni nafaqat shakl va rang, balki interaktivlik, tajriba va hissiy rezonans orqali belgilanadi.Raqamli asar tomoshabinga passiv ko‘ruvchi sifatida emas, faol ishtirokchi sifatida murojaat qiladi. Masalan, virtual installyatsiyada tomoshabin harakat qilgan sari tasvir o‘zgaradi, tovush yangilanadi. Bu hol san’atni “his etiladigan” hodisaga aylantiradi. Natijada inson san’at orqali o‘zini, o‘z hissiyotlarini va texnologik muhitdagi o‘rnini anglay boshlaydi.Jamiyat nuqtai nazaridan raqamli san’at san’atning demokratlashuvini ta’minladi. Har kim internet orqali o‘z ijodini yaratib, e’lon qilishi mumkin. Bu hol yangi ijodiy to‘lqinni yuzaga keltirdi. Ammo shu bilan birga, san’at qadriyatlari haqida savollarni ham tug‘dirdi: har kim yarata oladigan dunyoda haqiqiy san’at nima bilan ajralib turadi? Bu savol bugungi san’atshunoslikning markaziy muammolaridan biridir. Raqamli madaniyat, shuningdek, madaniyatlararo muloqot uchun keng maydon yaratdi. Turli xalqlar o‘z milliy an’analarini raqamli formatda ifodalayotgani tufayli global madaniyat yanada boyimoqda. Shu jarayonda o‘zbek san’atkorlari ham o‘z milliy motivlarini,

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

miniatyura va naqsh unsurlarini raqamli dizayn orqali dunyoga tanitmoqdalar. Masalan, “UzArtLab”, “Tashkent Art Week” kabi platformalar yosh ijodkorlarning raqamli ishlari orqali o‘zbek madaniyatining zamonaviy ko‘rinishini yaratmoqda. Estetik jihatdan olganda, raqamli san’at insonning dunyoni idrok etish qobiliyatini kengaytiradi. U faqat ko‘z bilan emas, balki ong, hissiyot va texnologik tajriba orqali anglanadi. Bu esa insonni yangi madaniy ongga olib chiqadi — raqamli estetik tafakkur bosqichiga. XXI asr san’ati texnologiyalar bilan chambarchas bog‘lanib ketgan. Bugungi kunda O‘zbekiston san’atida ham raqamli yo‘nalishlar jadal rivojlanmoqda. An’anaviy rassomlik, grafika yoki haykaltaroshlik endilikda kompyuter grafikasi, raqamli illyustratsiya, 3D-modellashtirish, virtual haqiqat (VR) hamda animatsiya kabi yo‘nalishlar bilan boyimoqda. Bu jarayon nafaqat texnik yangilik, balki san’at tafakkurining yangi bosqichi — raqamli estetik tafakkurni shakllantirmoqda.So‘nggi yillarda O‘zbekiston yosh rassomlari orasida raqamli tasvirlar, konsept-art va grafik dizayn keng tarqaldi. Internet orqali xalqaro maydonga chiqish imkoniyatlari ularning ijodini global miqyosda tanitmoqda. Masalan, Behance, ArtStation, Dribbble kabi platformalarda yuzlab o‘zbek ijodkorlar o‘z ishlarini namoyish etib, xalqaro tanlovlarda g‘olib bo‘lmoqda.Yosh grafik dizaynerlar orasida NFT (Non-Fungible Token) san’atiga kirib kelganlar ham bor. Ular o‘z asarlarini blokcheyn asosida sotish orqali nafaqat ijodiy mustaqillikka, balki iqtisodiy erkinlikka ham erishmoqdalar. Shunday yo‘l bilan san’at yangi iqtisodiy model — “raqamli ijodiy iqtisodiyot” tizimiga ulanmoqda. O‘zbek animatsiyasi so‘nggi yillarda yangi bosqichga ko‘tarildi. “Mango Toon Studio”, “UzAnimation”, “Digital Art House” kabi studiyalar zamonaviy dasturlar yordamida o‘ziga xos milliy ruhdagi multfilmlar yaratmoqda. Bunday asarlarda an’anaviy o‘zbek ertaklari, xalq eposlari va milliy qahramonlar 3D texnologiyalar yordamida qayta talqin qilinmoqda. Masalan, “Alpomish” yoki “Go‘ro‘g‘li” kabi afsonaviy obrazlar endi virtual muhitda jonlanib, yosh avlodga zamonaviy, dinamik shaklda yetkazilmoqda. Shu orqali raqamli animatsiya nafaqat ko‘ngilochar mahsulot, balki milliy madaniyatni saqlash va uzatish vositasi sifatida

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

ham ahamiyat kasb etmoqda. O‘zbek san’atining eng muhim jihatlaridan biri — undagi milliylikdir. Raqamli san’atda ham bu ruh saqlanib qolmoqda, biroq yangi estetik shakllarda namoyon bo‘lmoqda.Yosh ijodkorlar atlas, adras, girih naqshlari, Buxoro miniatyuralari, Suzani ornamentlarini grafik dizayn va raqamli illüstratsiyalarda qayta yaratmoqda. Masalan, zamonaviy mobil ilovalar interfeysida yoki musiqiy kliplarda o‘zbek naqshlari neon ranglar bilan uyg‘unlashtirilgan — bu “neo-etno uslub” deb ataluvchi yangi yo‘nalishi. Bu uslubda milliy meros raqamli texnologiyalar orqali qayta tug‘iladi: an’anaviy shakllar dinamik animatsiyaga, qadimiy naqshlar esa interaktiv dizaynga aylanadi. Natijada san’at o‘tgan va kelajak o‘rtasidagi ko‘prikka aylanadi.Bugungi o‘zbek raqamli san’ati yoshlar ongida “milliylik va globalizm sintezi” ni yaratmoqda. Ular o‘z ildizlarini unutmagan holda zamonaviy texnologiyalar yordamida yangi estetik shakllar topmoqdalar.Raqamli yondashuv nafaqat san’atni innovatsion qiladi, balki milliy madaniyatning uzviy davomini ta’minlaydi. Chunki u yoshlarni o‘z milliyligini yangi tilda — raqamli tilda ifodalashga o‘rgatadi. Bu esa o‘zbek san’atining global madaniy sahnadagi mavqeini mustahkamlash, uni raqamli tarixda abadiylashtirish uchun muhim qadamdir.

Xulosa

Bugungi kunda san’at inson tafakkurining eng nozik qatlamlarini texnologik vositalar orqali ifodalash bosqichiga kirib bordi. Raqamli asr nafaqat kommunikatsiyani, balki ijodning falsafiy mohiyatini ham tubdan o‘zgartirdi. Tadqiqot davomida o‘rganilgan ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy texnologiyalar san’atning yangi tilini shakllantirmoqda — bu til vizual, interaktiv va global xususiyat kasb etmoqda. Endi san’at faqat galereyalarda emas, balki internet tarmog‘ining cheksiz makonida, mobil ekranlar, raqamli platformalar va virtual dunyolarda ham yashaydi.Raqamli san’at fenomenining shakllanishi 20-asr oxirlarida boshlangan bo‘lsa-da, XXI asrda u o‘zining to‘liq mustaqil sohasiga aylandi. Bugun multimedia, 3D dizayn, raqamli rassomlik, sun’iy intellekt

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

yordamida yaratilgan grafiklar yoki virtual muzeylar san’atning yangi namoyon shakllaridir. Bu jarayon san’atni faqat “ko‘rish” emas, balki “his qilish” tajribasiga aylantirdi. Inson endi tomoshabin emas, balki jarayonning bevosita ishtirokchisiga aylandi. Shu bois raqamli muhit san’atshunoslikda yangi tadqiqot yo‘nalishlarini — interaktivlik, raqamli estetik va axborot arxitekturasini o‘rganishni taqozo etmoqda.Texnologiyaning ijod jarayonidagi roli endi vositachilikdan chiqib, hamkorlik darajasiga ko‘tarildi. Sun’iy intellekt, AR/VR texnologiyalar, grafik dizayn dasturlari ijodkor uchun ham raqib, ham hamkor sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ijodiy erkinlik bilan algoritmik tafakkur o‘rtasidagi muvozanat masalasi zamonaviy san’atshunoslikning markaziy muammosiga aylandi. San’atning bu yangi bosqichida insoniy ruh, intuitiv fikrlash va texnologik aniqlik uyg‘unlashganda, chinakam badiiy yuksaklik vujudga keladi.Shuningdek, raqamli muhit san’atning ijtimoiy maqomini ham o‘zgartirmoqda. Estetik mezonlar tobora nisbiy tus olmoqda — go‘zallik endi individual algoritmlar, ekran piksellari va sun’iy idrok orqali qayta talqin qilinmoqda. Shu bilan birga, san’atning demokratlashuvi jarayoni kuchayib, “har kim ijodkor bo‘lishi mumkin” degan g‘oya jamiyatda yangi madaniy dinamikani yuzaga keltirdi. Bu holat, bir tomondan, ijod erkinligini kengaytirsa, boshqa tomondan, san’at sifati va original g‘oyaning qadri haqida jiddiy falsafiy savollarni keltirib chiqarmoqda. O‘zbekiston san’at maydonida ham raqamli yondashuvlar tobora kuchayib bormoqda. Yosh rassomlar, grafik dizaynerlar, animatsiya ustalari o‘z ijodlarida milliy motivlarni zamonaviy texnologiyalar orqali talqin etmoqda. Masalan, miniatyura san’ati elementlari raqamli grafikada qayta jonlanmoqda, o‘zbek naqshlari 3D modellarda interaktiv shaklda namoyon bo‘lmoqda. Bu esa milliy madaniyatimizni global madaniy oqim ichida tanitishning eng samarali yo‘llaridan biridir.Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli asr san’atshunoslik faniga yangi yondashuv, yangi metodologik nuqtai nazar olib kirdi. Endilikda san’atshunoslik nafaqat tarixiy va estetik tahlilni, balki texnologik o‘zgarishlar bilan uzviy bog‘liq holda axborot jarayonlarini ham o‘rganishi zarur. Raqamli texnologiyalar san’atning g‘oyaviy,

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

kompozitsion va psixologik qatlamlarini chuqurroq tahlil qilish imkonini bermoqda.Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, raqamli asr san’atni “inson va mashina”, “ijod va algoritm”, “ruh va kod” o‘rtasidagi murakkab sintez holatiga olib keldi. Bu sintez san’atshunoslik uchun yangi tadqiqot ufqlarini ochmoqda. Kelajakda texnologiya va san’at uyg‘unligidan tug‘iladigan yangi estetik shakllar, yangi ijod turlari va falsafiy g‘oyalar insoniyat tafakkurini yanada boyitadi. Demak, raqamli san’at — bu faqat texnik jarayon emas, balki insoniyatning o‘zini yangi shaklda anglashga bo‘lgan urinishidir

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Karimova, M. (2022). Zamonaviy san’at va raqamli texnologiyalar o‘zaro ta’siri. – Toshkent: O‘zbekiston san’at akademiyasi nashriyoti.

2. G‘ulomov, S. (2021). Texnologik taraqqiyot davrida madaniyat va san’atning rivojlanish istiqbollari. – “Madaniyat va hayot” jurnali, №4, 35–41-betlar.

3. To‘xtayev, A. (2023). O‘zbekiston raqamli san’at makonida: yosh rassomlar tajribasi va yangi yo‘nalishlar. – “San’at va innovatsiya” jurnali, №2, 18–26-betlar.

4. Bekmurodova, N. (2020). Axborot texnologiyalari va zamonaviy dizayn tendensiyalari. – Toshkent: San’at instituti nashriyoti.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori PQ–3832-son (2018-yil 3-iyul). Raqamli iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida.

6. O‘zbekiston san’at akademiyasi rasmiy veb-sayti: www.art-academy.uz (murojaat sanasi: 2025-yil 25-oktabr).